

Ydinvoimasäännöistä ja sopimuksista

Juhani Santaholma
Atomivoimaa Suomeen

ATS-Young Generation ja Seniorit
17.11.2010

Ydinenergia- ja säteilylainsäädäntö

- Atomienergielaki 1957
  - Puitelaki, yleiset edellytykset, luvat
- Säteilysuojauslaki 1957
  - Ydinturvallisuus
- Atomivastuulaki 1972
  - Ydinvastuu, vastuunrajoitukset, vakuutus

Kansainvälinen säännöstö ja sopimuksia

- Liittyminen IAEAan 1957
- Otaniemen tutkimusreaktorisopimus: IAEA ja USA 1960
- Ydinsulkusopimus 1968
  - Valvonta- eli Safeguards-sopimus 1972
- Bilateraalisopimukset atomienergian rauhanomaisesta käytöstä 1969-1980
- Ydinvastuukonventiot: Pariisi 1960, Bryssel 1963, Wien 1977, Joint Protocol 1992
- Euratom, EU 1995
- Muita: Physical Protection, Early Warning, Safety, Radwaste etc.
- Valtiosopimukset Loviisan ydinvoimalaitoksista 1969, 1971

Atomienenergielaki 1957

- Yleisluontoinen puitelaki
- Yleiset edellytykset
- Rakentamis- ja käyttöluva, lupa ydinpolttoaineen maahantuontiin
- Lupaviranomainen KTM
- Sidottu oikeusharkinta: Yleinen etu
- Ei lausuntoja, ei edes sijaintikunnalta, ei kuulemisia
- Sovellettiin Loviisa 1:een
- LO 2, TVO 1 ja 2: valtioneuvosto

Ydinenergialaki 1987

10 vuoden valmistelu laaja-alaisissa toimikunnissa
YLT 1 ja YLT 2

- Laissa:
  - Yleiset periaatteet, erit. yhteiskunnan kokonaisuus
  - Luvanhaltijan velvollisuudet
  - Valtioneuvoston periaatepäätös (PAP)
  - Lupamenettelyt: rakentamislupa, käyttö lupa, muu ydinenergiä käyttö
  - Ydinjätehuolto ja varautuminen sen kustannuksiin
  - Asiantuntemuksen varmistaminen
  - Lupa- ja valvontaviranomaiset
  - Suhde muuhun lainsäädäntöön
  - Valvonta, pakkokeinot ja sanktiot
  - 1995 ydinjätehuollon kotimaisuus
  - 2008 täydennys 2a luku: turvallisuusvaatimukset

Ydinvoiman periaatepäätökset (PAP) ja yhteiskunnan kokonaiset

- Ydinenergian käyttö on kielletty ilman ydinenergilain (YEL) mukaista lupaa (8 §)
- Ydinenergian käytön tulee olla yhteiskunnan kokonaisedun mukaista (5 §)
- PAP- ja muu lupaharkinta on poliittista tarkoituksenmukaisuusharkintaa (14 ja 15 §:t)
- Valtioneuvoston myönteinen PAP edellyttää eduskunnan ratifiointia (15 §)
- Ratifioitu PAP on vihreä valo edetä ydinvoimalahankkeessa investointipäätökseen ja kohti varsinaisia lupia

Valtioneuvoston PAP

- Harkinnan reunaehdot (14 §, veto-oikeus)
  - Sijaintikunta puoltaa
  - STUK ei alustavassa turvallisuusarviossaan vastustanut: ”ei ole tullut esiin seikkoja, jotka osoittavat, ettei ole riittäviä edellytyksiä rakentaa laitos siten kuin YEL 6 §:ssä edellytetään”
- Sitten harkitaan yhteiskunnan kokonaisedun mukaisuus:
  - Tarpeellisuus maan energiahuollon kannalta
  - Sijaintipaikan sopivuus ja ympäristövaikutukset
  - Ydinpolttoaine- ja ydinjätehuolto

YEL - ydinjätehuolto

Vastuu ydinjätteen tuottajalla

- Vaikka jäte jää tuleville sukupolville
- Määrältään pienenä
- Sijainniltaan tiedossa
- Ympäristöstä eristettynä
- Viranomaisten valvonnassa
- Ydinjätearkun päällä lihava lompakko
  - Varautuminen sähkön hinnassa ja vakuudet
- Vaihtoehdot avoimina ainakin 100 vuotta

Ydinvastuu

Atomivastuulaki 1972 => YdinvastuuL 1989

- Pohjautuu OECD-Pariisin yleissopimukseen 1960 ja Brysselin lisäyleissopimukseen 1963
- Wienin Joint Protocol 1994
- Periaatteet
  - Vastuun kanavointi ydinlaitoksen haltijaan
  - Vahingonkäsittely pääsääntöisesti Suomessa
  - Ankara vastuu
  - Vakuutusvelvollisuus laissa määrättyyn vastuumäärään
  - Määrältään rajoittamaton vastuu tulossa
  - Valtion ja Brysselin sopimuksen korvausyhteisön vastuu
- Kyseessä JÄ-JÄ-JÄ-vastuun kattaminen

Ydinenergian rauhanomainen käyttö

- Ydinsulkusopimus 1968, Suomi liittyi 1970
  - Valvonta- eli Safeguards-sopimus, Suomi 1972
    - Kirjanpito, raportit, tarkastukset, valvonta
    - IAEA/Euratom
- Bilateraalisopimukset
  - Iso-Britannia, Neuvostoliitto, Ruotsi, USA 1969-70
  - Myöhemmin Kanada ja Australia 1970-luku
  - Bilateraalivalvonnan suspendointi (Sopimukset menettäneet merkityksensä)
- Euratom

Suomen ydinenergilaki ja kestävä kehitys

Elinkaari kehdestä hautaan? **KYLLÄ**

- Demokraattinen päätöksenteko
- Uraanin hankinta: malmista polttoaineeksi
- YVA-menettely
- Yhteiskunnan kokonaisedun vaatimus
- Luvanvaraisuus
  - PAP, rakentamislupa, käyttölupa
- Säteilysuojelu
- Ydinturvallisuuden varmistaminen
- Rauhanomaisen käytön varmistaminen
- Oikeudettoman toiminnan ja terrorismin torjunta
- Ydinjätehuolto
- Poliittinen valvonta
- Riippumaton viranomaisvalvonta turvallisuuden takeena
- Vahinkovastuun järjestäminen